

Apunts reforç Barroc (inclou vídeos i webs)

Sítio: [Cursos IOC - Batxillerat](#)

Imprimido por: Invitado

Curso: Història de l'art (autoformació IOC)

Día: viernes, 11 de febrero de 2022, 19:50

Libro: Apunts reforç Barroc (inclou vídeos i webs)

Descripción

Apunts reforçBarroc

Tabla de contenidos

1. Context geogràfic

2. Context històric i cultural

3. Característiques generals

4. Escultura

4.1. Bernini

4.2. Escultura barroca a Europa

5. Arquitectura

5.1. Urbanisme i arquitectura civil

5.2. Arquitectura religiosa: l'església

5.3. Arquitectura barroca a Europa

6. Pintura

6.1. Pintura barroca a Europa

6.2. Pintura espanyola (el Segle d'Or)

7. Vídeos i webs ampliació barroc

1.Context geogràfic

A grans trets podem afirmar que el barroc, un art contrareformista sorgit al llarg dels **segles XVII i XVIII**, geogràficament es concentra en punts com:

- Roma (amb la influència Papal)
- La Cort espanyola dels Habsburg (els Àustries)
 - Dins la Península: Sevilla, Madrid, Toledo, València
 - Fora la Península: Flandes, Nàpols

Pel que altres punts d'Europa:

- França: Es caracteritza per un estil academicista, allunyant-se del Barroc italià.
- Holanda: Destaca pictòricament. Fou un centre artístic marcat per la burgesia i el protestantisme.
- Anglaterra: la seva tendència artística està influenciada per art estranger.

Vista de la Plaça Navona, Roma. El Barroc és un corrent artístic però difícil de datar cronològicament.

A l'inici pel fet que l'influència manierista és tan marcada que en alguns casos en confon amb el moviment barroc.

A les acaballes es confon amb el moviment del rococó.

Hi ha historiadors de fet, que no acaben de dividir els moviments artístics del Renaixement al Neoclassicisme, entenent que són visions diferents de la reinterpretació renaixentista de l'art clàssic.

2.Context històric i cultural

El barroc, estil artístic desenvolupat durant el segles XVII i XVIII sorgit a Itàlia i que s'extén per Europa, és un estil marcat pel context històric i cultural del moment. En general és un període marcat per una Europa dividida pel que fa política i religió (monarquies parlamentaries enfront les absolutistes), fet que va generar diverses guerres com la guerra dels Trenta Anys (1618-1648):

Zona	Característiques àmbit polític, religiós ...
Europea	<ul style="list-style-type: none"> Políticament: intents de parlamentarisme/ Monarquia Parlamentaria (Anglaterra i Holanda). Holanda es separa d'Espanya. Religió: Influència Església Protestant
Nord d'Europa	<ul style="list-style-type: none"> Culturalment: desenvolupament de la filosofia, ciències modernes (Descartes, Locke, Galileu,Newton... Artísticament: art en mans de la burgesia mercantilista. Temàtiques burgeses. Llibertat de l'artista.
Sud d'Europa (zona mediterrània)	<ul style="list-style-type: none"> Políticament: Monarquies absolutes (Lluís XIV a França, Àustries a Espanya). A Espanya decadència política enfront l'auge cultural. Es consolida la colonització del Nou Món a mans d'Espanya i Portugal. Religió: influència del papat, influència de la Contrareforma Catòlica. Artísticament: Cànons estètics basats en la Contrareforma catòlica. Desenvolupament de programes religiosos i polítics, dictat a partir de les Acadèmies de Belles Arts. Art fastuós i complex amb temàtiques religioses que reafirmen el poder de l'Església.

El **teme Barroc**, deriva de **Barrueco** (perla de forma irregular o roca granítica), és per això que es relaciona el seu significat amb la complexitat de l'art Barroc.

El terme sorgí amb aire pejoratiu a partir del Neoclassicisme ja que consideraven aquest art com un corrent recarregat i allunyat de les formes clàssiques. Posteriorment aquesta visió canvia (etapa contemporània) i s'entén el barroc com un art que té una visió diferent del llenguatge clàssic.

3. Característiques generals

L'art barroc és un corrent artístic que es desenvolupa com hem dit al llarg del segle XVII i part del XVIII. El context d'aquest període fa que aquest estil, sigui un art marcat per tres pilars:

- església
- monarquia
- burgesia

En general però podem afirmar que l'art barroc és un art que es caracteritza per:

- **un art dividit pel context històric:** Com ja hem vist, el moment històric en el que es desenvolupa el Barroc està influït per la situació política i religiosa. Aquest fet fa que el Barroc sigui un art en el que podem trobar dos tipus de producció artística:
 - obres relacionades amb la burgesia protestant
 - obres relacionades amb el poder de l'Església i les monarquies absolutes
- **és un art total:** l'art barroc, és un art globalitzador, que busca la unitat integrant les diferents arts plàstiques.
- un art **exuberant** i dinàmic que reinterpreta el llenguatge clàssic amb un nova visió. Destaca per ser un art fastuós i de **gran complexitat**.

Bernini. Vista interior de Sant'Andrea al Quirinale (1658-1670), Roma.

En ella hi apreciem l'art barroc com un art total, en el que arquitectura, pintura i escultura es troben integrats en l'obra.

5.Escultura barroca

L'escultura barroca s'origina a Itàlia i destaca pel seu ús generalitzat. Així doncs és present a escultures exemptes, façanes, retaules...tot lligat però pel sentit unitari i simbòlic del barroc. És l'arquitectura qui està al servei de l'escultura per integrar les obres i crear la unitat tant característica del barroc.

Algunes de les característiques per les quals destaca són:

- Els **materials** emprats emprats són diversos, a més no rebutjaven combinar-ne el seu ús ja que aquest fet ajudava a plasmar la integració i la unitat de l'obra (*theatrum sacrum*-teatre sagrat). Alguns materials són:
 - Mable i bronze per l'escultura sumptuària
 - Pedra per les escultures, fonts, façanes...
 - Estuc per la decoració interior
 - Fusta per la imatgeria devocional i retaules...
 - Seda, orfèbreria per les imatges de capipota (obres dotades de gran realisme gràcies a l'ús de postissos, roba, ulls de vidre...)
- En quan a **temàtica**, l'escultura barroca, com el cas de l'arquitectura, és un art que plasma el poder polític i religiós.:
 - **Temes religiosos** on es glorifiquen les santedats i els dogmes religiosos, virtuts humanes (oposició del protestantisme) Exemples d'aquesta temàtica en són els monuments funeraris de papes, reis...
 - **Temàtica mitològica** barrejada amb sentit simbòlic on es plasmen a la vegada misticisme, erotisme, heroisme...
- Formalment, l'escultura barroca es caracteritza per una composició complexa:
 - **línies compositives diagonals i convergents** en un punt concret.
 - Destaca pel **dinamisme** i força que transmet l'obra (plecs de roba, representació d'un punt culminant d'acció...)
 - Escultura que transmet **dramatisme i teatralitat**
 - **Unifacialitat**. Les escultures barroques destaquen per ser contemplades des d'un punt de vista únic (ruptura amb la multifacialitat de l'etapa Manierista).
 - Integració de l'escultura dins un espai que permeti la unifacialitat

Bernini és l'escultor per excel·lència de l'arquitectura barroca, fou gràcies a ell que es supera el llegat de Miquel Àngel per començar a crear nous models estètics. En les imatges dues de les seves obres, a l'esquerra, **Bernini. David (1622), marbre. Galleria Borghese, Roma.** A la dreta, **Bernini. Tomba d'Urbà VIII (1628-1647), marbre i bronze. Basílica de Sant Pere del Vaticà.**

5.1. Gian Lorenzo Bernini (1598-1680)

L'escultor per excel·lència de l'escultura barroca fou Gian Lorenzo Bernini.

- L'artista **polifacètic** (era arquitecte i escultor), va crear les pautes escultòriques que marcarien aquesta etapa per davant de la resta d'artistes.
- Bernini reflexa en les seves obres la perfecta combinació d'arquitectura, pintura i escultura per crear el sentit unitari barroc que es resumeix en el conegut com **theatrum sacrum** (teatre, espectacle sagrat).
- Influència les obres del segle XVII-XVIII fins a arribar al neoclassicisme.
- Predomini de **formes irregulars**
- **Integració de totes les arts** en les seves obres
- Crea el concepte de **conceto**, és a dir, dominar el significat del tema plasmat, buscant un moment àlgid per representar-lo per l'eternitat en l'obra.Ex. David mossegant-se els llavis, el crit de Dafne...
- La **temàtica** emprada per l'artista és variada:
 - temes mitològics
 - temes bíblics i religiosos
 - retrats
 - obres funeràries
 - al·legories
 - monuments urbans...
- Rep influència dels pintors Rafael i Guido Reni així com influència del món clàssic a través d'obres com Laocoont i els seus fills o el Tors de Belvedere.
- Entre tot el llegat artístic de Bernini destaquen obres com: **David, l'Èxtasi de Santa Teresa, Apol·lo i Dafne, la tomba d'Urbà VIII...**
- Autor de grans símbols de l'església com la **Plaça de Sant Pere del Vaticà, el baldaquí de l'altar major de Sant Pere o la Cathedra Petri.**

A l'esquerra, Bernini. Detall de l'**Èxtasi de santa Teresa (1645-1652)**, marbre i fusta daurada. **Capella de Cornaro a Santa Maria della Victoria, Roma.** A la dreta, **Bernini. Apol·lo i Dafne (1622-25)**, marbre. **Galleria Borghese, Roma.** En les obres de Bernini es poden apreciar els conceptes que van marcar l'escultura barroca: unifacialitat, línies compositives en diagonal, un punt d'erotisme tot i representar conceptes religiosos...

Una de les onze escultures amb àngels portant atributs de la Passió de Crist al pont de Sant'Angelo, Roma. Bernini. Àngel amb sudari (1668). A la dreta, Bernini. Beata Ludovica Albertoni (1671-1675), església de San Francesco a Ripa, Roma.

5.2. Escultura barroca a Europa

Escultura a França

- **Estètica classicista.**
- Temàtica mitològica.
- Influència de l'aristocràcia i la monarquia. En general, art cortesà.
- Artistes a destacar: **Girardon, Coysevox i Puget.**

Girardon. Apol·lo i les nimfes de Tetis (1666-1673), marbre. Gruta de Tetis, Palau de Versalles, Paris. A la dreta, Puget. Miló de Crotona (1682), marbre. Musée du Louvre, Paris.

Escultura als regnes hispànics

- **Línia naturalista .**
- Temàtica religiosa.
- Ús de fusta policromada degut a la necessitat que les obres fossin lleugeres (processons).
- Figures realistes (ulls de vidre, joies, postissos...)
- Destaquen dues escoles:
 - l'escola castellana amb **Gregorio Fernández.**
 - l'escola andalusa (o sevillana) més equilibrada i on destaquen **Mena i Cano.**
- Posteriorment **Salzillo** recull influència de les dues escoles amb un toc més popular (destaquen les seves figures de pessebre).
- A Catalunya destaquen els retaules com la representació de la Verge del Roser.

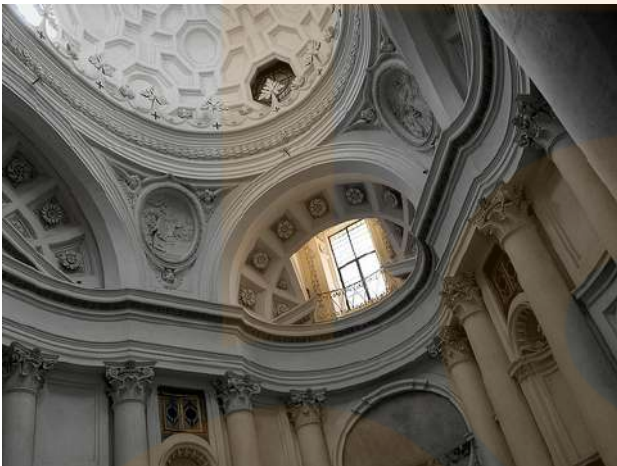

Gregorio Fernández, Crist Jacent (1614), fusta policromada. Museo Nacionalde Escultura, Valladolid. Francisco Salzillo. Oració a l'Hort (1752), Museo Salzillo, Múrcia.

4. Arquitectura barroca

L'arquitectura barroca sorgeix a la Roma Papal, tot i que també es desenvolupa en territoris conquerits a Amèrica en el que coneixem com arquitectura colonial. A trets general podem afirmar que aquesta arquitectura es defineix per aspectes com:

- **Distorsió i superposició dels elements clàssic:** s'alteren els ordres, es combinen ordres gegants amb menors, s'escapcen els frontons i entaulaments...
- Introducció de **nous elements arquitectònics:** balustrades, columnes salomòniques...
- Pareds irregulars, línies còncaves, convexes, relleus entrants i sortints...
- Introducció de la **llum com element arquitectònic** decoratiu a partir dels clarobscurs.
- Creació de **perspectives il·lusionistes**
- Integració de les arts per crear un **espai unitari**

A l'esquerra, **Borromini. Interior de San Carlo alle Quattro Fontane** (1665-1667), Roma. En ella hi podem apreciar un interior dinàmic marcat per les línies còncaves i convexes de la seva estructura. A la dreta, **Bernini, Baldaquí (en primer pla) i al fons Cathedra Petri** (1657-1666), bronze. **Sant Pere del Vaticà.**

Dins l'arquitectura barroca podem diferenciar entre:

- **Urbanisme:** on hi destaca:
 - l'urbanisme de les ciutats
 - els jardins
- **Arquitectura civil:** els palaus
- **Arquitectura religiosa:** on veurem les característiques de les esglésies barroques.

4.1. Urbanisme i arquitectura civil

L'urbanisme de l'art barroc es caracteritza per voler transmetre el poder de les institucions a partir de la creació d'espais unitaris tot integrant l'arquitectura i monuments a la ciutat.

Urbanisme

Dins l'urbanisme de l'art barroc podem diferenciar dos tipologies d'urbanisme:

- **Urbanisme global:** reforma estructural de les places i avingudes que es connectaven entre si per crear una ciutat capital. És una *reforma d'integració general* plena de *simbolismes cristians*. Un clar exemple d'aquest urbanisme global és la Plaça de Sant Pere del Vaticà, plena de simbolismes religiosos. En ella la façana queda integrada a la plaça, la qual està formada per una plaça recta i una obliqua, la qual recorda als braços d'una església que com deia Bernini " *abraça als seus fills en la fe i convidant als no-creients a entrar-hi*". També hi trobem simbolismes que ho reforcen tals com la creu que corona l'obelisc al centre de la plaça. El Papa Sixte V de tenia com a objectiu a través de l'urbanisme, unir les set basíliques de Roma a partir de grans vies, convertint les diferents esglésies en " capelles" d'una sola gran església, Roma.
- **Urbanisme puntual:** Aquesta transformació urbanística que es realitzava en l'àmbit urbà, en aquest cas la integració de l'arquitectura i monuments es realitzava en un espai més reduït. En són exemples la Plaza Mayor de Madrid, la de Salamanca, la Place Royale de París així com la Plaça Navona de Roma. En aquest cas per exemple de París, el simbolisme ve per l'estàtua eqüestre del rei, al centre de la plaça.

A l'esquerra **Gian Lorenzo Bernini. Plaça de Sant Pere (1656-1667), Roma**. La Plaça és un clar exemple d'urbanisme d'integració general. A la dreta, **Jules Hardouin- Mansart. Plaça Vendôme (1689), París**. En aquest cas la plaça és un reflex de l'urbanisme d'integració puntual on el conjunt urbanístic únicament queda alterat per la columna commemorativa de les victòries napoleòniques.

Jardins

Dins l'urbanisme, mereixen una menció especial els jardins, en concret el que coneixem com urbanisme de jardins.

- Es trenca amb l'estaticisme del jardí del Renaixement.
- Es basen en eixos que creen espais diversos, tot partint de l'edifici central.
- El model francès de jardins va passar ser referent pe la resta de jardins europeus.
- L'exemple per excel·lència d'urbanisme de jardins el trobem en els **jardins del Palau de Versalles** on André Le Notre barreja espais estructurats (llacs, parterres geomètrics...) amb natura salvatge.
- Anglaterra introdueix elements propis dins el camp de l'urbanisme de jardins.

Palaus

Pel que fa l'arquitectura civil, destaca el pape del palaus ja que tenen la funció de representar el poder reial.

- L'arquitectura civil també busca una visió unitària de l'obra.
- Destaquen els palaus italians els quals s'organitzen al voltant d'un pati per tot connectant-se amb els jardins (amb el temps evolucionen adaptant l'estructura en forma de U o H)
- Un altre estructura que destaca en aquest cas a França és el chateau i l'hôtel (casa per l'aristocràcia al centre de la ciutat amb jardí)

Hardouin-Mansart. Saló dels miralls (1678-1686). Palau de Versalles (França)

4.2. Arquitectura religiosa: església barroca

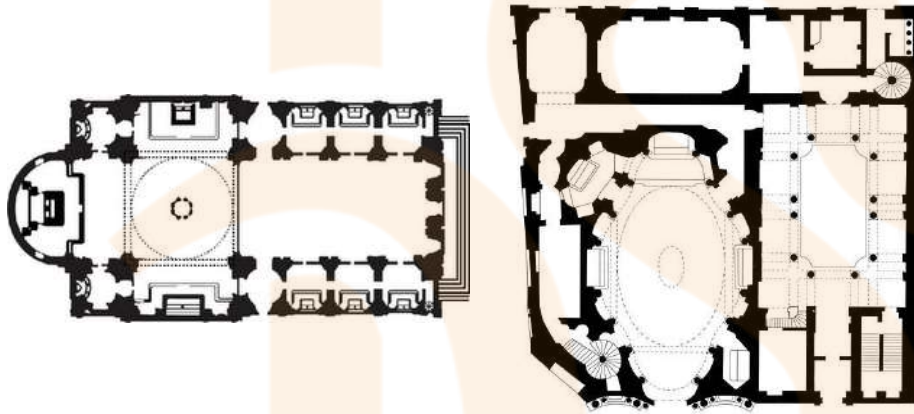
L'arquitectura religiosa barroca és un clar exemple de com l'art pot representar el poder; en aquest cas el les idees de la Contrareforma. Dins aquest context podem diferenciar dos tipus de plantes barroques en quan a arquitectura religiosa:

- **Planta contrareformista:**

- planta única. Espai unitari i ample amb capelles laterals als contraforts per tal de poder concentrar un gran nombre de creients
- espai cupulat
- l'exemple per excel·lència d'aquest model és l'església del Gesù

- **Planta espectaculariva:**

- joc irregular d'espais
- creació d'espai unitari a partir de : plantes circulars, el·líptiques, octogonals...
- trencament amb les idees clàssiques arquitectòniques
- alliberament de les formes rígides
- relaciona l'edifici amb l'entorn: superposició de façanes, murs ondulats per crear moviment, joc de llums...
- teatralitat barroca
- Un dels exemples més clarificadors d'aquest estil el trobem en San Carlino alle Quattro Fontane de Borromini.

A l'esquerra, **Il Vignola. Planta del Gesù (1568). Roma**, exemple de planta contrareformista. A la dreta, **Borromini. Planta de San Carlo alle Quattro Fontane (1630-1667), Roma**; exemple de planta espectaculariva on malgrat la irregularitat es crea un espai unitari a l'obra.

4.3. Arquitectura barroca a Europa

Arquitectura italiana

- Destaquen autors com Maderno, Cortona o **Giacomo Della Porta** amb la façana de l'església del Gesù que influirà obres posteriors; amb ella inicia el barroc arquitectònic.

A la dreta Maderno. Façana de Sant Pere del Vaticà (1607-1612). A la dreta Della Porta. Façana de l'església del Gesù (1575-1577), Roma.

- Per sobre de tots els autors destaquen **Gian Lorenzo Bernini** i **Francesco Borromini**, arquitectes per excel·lència del Barroc creant espais simbòlics, combinant elements..

A la dreta, Bernini, Columnata de la Plaça de Sant Pere del Vaticà (1656). A la dreta, Borromini. Façana de San Carlo alle Quattro Fontane (1665-1667), Roma.

Arquitectura francesa

Així com l'arquitectura italiana destaca per la diversa construcció d'esglésies, França destaca en arquitectura civil, concretament els palaus.

Els palaus francesos, destinats per la monarquia i aristocràcia destaquen per:

- planta allargada
- exteriors austers a l'estil classicista enfront a interiors molt recarregats
- jardí a la zona posterior del palau
- Interior luxós amb tot tipus d'elements (tapissos, porcelana, mobles luxosos...)

Els autors a destacar són **Perrault, Le Vau, Hardouin-Mansart** com a arquitectes del Palau de Versalles, així com **Le Nôtre**, dissenyador dels jardins. A l'esquerra **Vista general del Palau de Versalles** (1678-1686), França. A l'esquerra **Hardouin-Mansart. Església dels invàlids** (1691), París, on es pot observar el classicisme de la façana típic del barroc francès.

Arquitectura als Regnes Hispànics i nord d'Europa

Pel que fa als regnes hispànics les obres es troben a cavall del classicisme i el barroc. En quan arquitectes destaquen **Xoriguera, Herrera i Cano**.

En quant al nord d'Europa, està marcat encara per l'estil classicista tot i la introducció d'alguns elements decoratius que portarien més endavant al rocó.

Christopher Wren. Catedral de Saint Paul (1675-1710), Londres.

6. Pintura

La pintura barroca es desenvolupa al llarg dels segles XVII i XVIII, sent una de les etapes més brillants, artísticament parlant, és coneguda de fet com l'anomenat **Segle d'Or**.

Tot i que com veurem més endavant dins la pintura barroca hi podem diferenciar diverses escoles, alguns dels trets comuns que la caracteritzen són:

- **Diversitat de funcions.** Propagandística en el cas de la pintura religiosa per fer arribar el missatge al major nombre de fidels i d'autoafirmació de monarques, aristòcrates alhora que decoraven les diferents estances.
- **Predomini del color sobre el dibuix:** els contorns ben marcats i dibuixats són substituïts per una pinzellada oberta i lliure.
- El **clarobscur** dona pas al **tenebrisme**: l'ús de la llum com un element pictòric més permet ressaltar figures i elements enmig d'un ambient fosc.
- **Composicions obertes** i línies compositives diagonals.
- Creació de **trompe-l'oeil**, és a dir, perspectives il·lusionistes que simulaven espais arquitectònics.
- **Temàtica diversa** segons el context:
 - Monarquia i aristocràcia: retrats àulics, temes mitològics, al·legories...
 - L'església catòlica: exaltació de màrtirs...
 - Burgèsia: escenes populars, paisatges, retrats, natures mortes...

Il Caravaggio. David (1600), oli sobre tela. Museo del Prado, Madrid. En l'obra d'Il Caravaggio podem observar perfectament el tenebrisme amb l'ús de la llum com un element més per representar l'escena i ressaltar alguns aspectes de l'obra

6.1.Pintura barroca a Europa

La pintura barroca del segle XVII es pot classificar segons els diversos autors en diferents corrents. Tot i això n'hi ha dos de principals que són:

- **Corrent classicista:** busca la bellesa de l'home i la natura. És contrària als excessos del Manierisme. Les composicions destaquen per la rigidesa, l'ordre, l'allunyament de l'espectador...allunyant-se de la llibertat compositiva del Barroc. Autors a destacar en són : Carracci i Poussin.
- **Corrent naturalista:** busca representar personatges més propers del poble, trencant amb els conceptes clàssics. Destaca per l'ús del tenebrisme. Agafa com a model per les seves obres la realitat, aplicant-la a temes religiosos i històrics. L'autor per excel·lència és Caravaggio.
- Altres corrents que trobem dins la pintura barroca són:
 - **Corrent realista:** Aquesta corrent pren com a model la realitat observable representant-la fidelment. Hi destaquen Frans Hal, Jan Vermeer o Rembrandt. Dins el corrent realista destaquen les obres amb temes festius, natures mortes, paisatges...
 - **Corrent academicista:** Aquesta tendència sorgeix a la França de Lluís XIV. Destaca per ser més eclèctica que la resta de corrents.
 - **Corrent barroca:** El màxim exponent d'aquest corrent és Rubens, les obres del qual destaquen pel predomini del color sobre el dibuix, composicions obertes i unitàries, composicions complexes...

Pintura barroca italiana

- Destaca l'artista **Carracci** i el seu deixeble **Reni**.
- Es segueix un corrent classicista que deriva de l'art manierista tot buscant representar la bellesa i el dinamisme de l'obra.
- Dins de la pintura italiana però el gran representant fou **Il Caravaggio**, que contràriament als anteriors destaca per formar part d'una corrent naturalista. Va influenciar l'obra de l'artista (una de les poques dones) Artemisia **Gentilleschi**.
- En les seves obres podem observar l'**ús del tenebrisme**, on la llum traspasa tota l'obra en diagonal destacant els elements més representatius de l'obra.

Il Caravaggio. La mort de la Mare de Déu (1605-1606), oli sobre tel. Musée du Louvre, París. A la dreta, obra d'una de les poques dones artistes dins el camp artístic. **Gentilleschi. Judit i Holofernes (1612-1621), oli sobre tela. Galleria degli Uffizi, Florència.**

A part d'aquests dos corrents contraposats, a Itàlia van sorgir un seguit d'artistes tals com **Andre Pozzo** o **Cortona** que van centrar-se en crear pintures il·lusionistes on combinaven arquitectura, pintura i escultura, els coneguts com *trompe-d'oeil*.

Pintura barroca francesa

- La pintura barroca francesa segueix clarament l'estètica classicista, el que es coneix com pintura acadèmica, degut a que es seguien les directrius de l'Académie Royale de Peinture et Sculpture que va crear la monarquia.
- Autors a destacar en són **Poussin** i **Le Lorrain** que destaca per les seves obres paisatgístiques i l'ús que fa de la llum en ells.
- Allunyant-se una mica del classicisme imperant trobem a **Le Nain** i **La Tour**.

Louis. Le Nain,. Família de pagesos (1642), oli sobre tela, Musée du Louvre, Paris.

Pintura barroca espanyola

Dins la pintura barroca espanyol destaquen diversos autors segons la zona d'influència:

- A la zona de València hi destaquen **Francesc Ribalta** i **Josep de Ribera (Lo Spagnoletto)** influenciat per l'obra de Il Caravaggio.
- Al sud, hi destaquen:
 - **Murillo**: amb temàtica religiosa, quadres populars on surten infants "picaros"...
 - **Zurbarán**
 - Pacheco
 - Juan Valdés (dramàtic i expressiu)
 - Diego Rodríguez da Silva
 - **Velázquez**: també amb temàtica popular i ús del clarobscur.

A l'esquerra, Josep de Ribera, Lo Spagnoletto. Sant Sebastià guarit per Santa Clorinda i Santa Irene (1628), oli sobre tela. Bilboko Arte Eder Museoa, Bilbao. A la dreta, Murillo. Nens menjant raïm i meló (1650), oli sobre tela. Alte Pinakothek, Munic, on veiem la temàtica costumista característica de les obres de Murillo.

Velázquez, com a pintor reial a la Cort de Madrid demostrà el seu talent amb temes diversos (històrics, retrats àulics, temes religiosos, nus...). La seva obra destaca pel tractament de la llum, l'ús de la perspectiva aèria així com una pinzellada lliure.

A l'esquerra, Velázquez. *Las Meninas* (1656), oli sobre tela. Museo del Prado, Madrid. A la dreta, Velázquez. *La Venus del mirall* (1649-1651), oli sobre tela. National Gallery, Londres, un dels pocs nus que es van representar en aquesta etapa marcada per la Inquisició.

Pintura flamenca i holandesa

- La pintura barroca flamenca destaca per unes composicions que reflecteixen el luxe, dinàmiques i alegres.
- Alguns dels autors a destacar són: **Rubens** i **Van Dyck**
- A Holanda la burgesia fou el gran comitent d'art. Els autors més destacats són: **Hals**, **Vermeer** i **Rembrandt** (gravat i pintor tenebrista holandès per excel·lència).

A l'esquerra, Rubens. *Les tres gràcies* (1639), oli sobre fusta. Museo del Prado, Madrid. A l'esquerra, Vermeer de Delft. *Detall de la Vista de Delft* (1658), oli sobre tela. Mauritshuis. L'Haia (Holanda).

A l'esquerra, apreciant la tècnica del clarobscur trobem l'obra de Rembrandt. La lliçó d'anatomia del doctor Tulp (1632), oli sobre tela. Mauritshuis, l'Haia (Holanda). A la dreta i onservant la seva pinzellada lliure, Frans Hals. Detall de Malle Babbe de Haerlem (1633-1635), oli sobre tela Staatliche Museen Preussischer Kulturbesitz, Berlín.

6.2. Pintura barroca espanyola: El segle d'Or

La gran quantitat i qualitat de les obres pictòriques barroques al llarg del segle XVII va desembocar en l'anomenat Segle d'Or de la pintura espanyola.

- En un primer moment, al llarg del primer terç, els pintors van estar marcats per la influència manierista. Hi destaca Francesc Ribalta, pintor català tot i que fou actiu a València creant-hi escola amb el seu fill.
- Entre el corrent manierista i naturalista hi trobem l'escola toledana seguida de l'estil del Greco i la de Sevilla.
- Autors a destacar dins aquest moment pictòric són: Ribera, Velázquez, Zurbarán i Cano entre d'altres.

Josep de Ribera

- Pintor considerat napolità, tot i ser valencià de naixement.
- Influenciat per la pintura de Caravaggio.
- Composicions dramàtiques i complexes i majoritàriament religioses.

Diego Velázquez, Zurbarán i Cano

- Velázquez, juntament amb Zurbarán i Cano, seran els pilars del segle d'Or al llarg del segon quart de segle.
- En un primer període l'autor treballà amb obres de gènere amb obres de caire popular. D'aquesta etapa destaquen obres com *La vella fregint ous* o *L'aiguader de Sevilla*. També hi destaquen obres religioses i és el moment on marxa cap a la Cort de Madrid al servei de Felip IV:
- En aquesta etapa, l'obra de l'autor està marcada per una temàtica més mitològica. *La Venus del mirall*.
- Velázquez marxà a Itàlia i al tornar projecta juntament amb el Comte Duc d'Olivares el programa del saló de Regnes del Palau del Buen Retiro. D'aquesta etapa destaca l'obra *la Rendició de Breda* així com diversos retrats eqüestres.
- Després d'un segon viatge a Itàlia, l'autor torna a la Cort després de ser reclamat pel rei on pinta la seva obra mestra, *Las Meninas*.
- Pel que fa els altres dos grans pintors, **Zurbarán** i **Cano** destaquen pel reflex de la vida monàstica en les seves obres i els seus retrats a dones amb atributs de santa.

A l'esquerra, Velázquez. Retrat eqüestre del Comte Duc d'Olivares (1634), Museo del Prado, Madrid, on l'autor representa el valido de Felip IV. A l'esquerra, *La rendició de Breda* o *Les Llances* (1635), Museo del Prado, Madrid.

El triomf de la pintura barroca brillà a l'escola sevillana, on hi destacà **Murillo** i la Cort de Madrid amb artistes com **Francisco de Herrera** i **Francisco Rizzi** entre d'altres. Amb aquest últim període s'acaba el que es coneix com la gran etapa de la pintura barroca espanyola i s'inicià un etapa més decadent fins a finals del segle XVIII.

En el següent vídeo podreu visualitzar unes **classes magistrals** on s'expliquen conceptes del barroc, en cap cas s'exigiran el nivell i contingut d'aquestes classes de suport.

[Classe escultura Barroca](#)

[Barroc espanyol](#)

Llistat pàgines art barroc

- [Museo del Prado](#)
- [Musée du Louvre](#)
- [Rijksmuseum d'Amsterdam](#)
- [Mauritshuis de l'Haia](#)
- [Museo de las Bellas Artes de Sevilla](#)

